

PROGRAMMA.

VERSLAG VAN GECOMMITTEERDEN, BE-
SLUITEN EN PROVISIONEELE WET-
TEN VAN DE SOCIETIJT VAN

WAPENHANDEL,

OPGERICHT BINNEN

LEYDEN.

Ten Spreuke voerende:

DOOR VRIJHEIDSLIEFDE VEREENIGD

1783

I n.

2055

THE NEW YORK

LIBRARY OF THE
NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1900

NEW YORK

CHRONICLE BUILDING

NEW YORK

1900

NEW YORK

PROGRAMMA.

VERSLAG VAN GEKOMMITTEERDEN, BE-
SLUITEN EN PROVISIONEELE WET-
TEN VAN DE SOCIETIJT VAN
WAPENHANDEL,
OPGERICHT BINNEN
LEYDEN,

Ten Spreuke voerende:

DOOR VRIJHEIDSLIEFDE VEREENIGD.

Nae het aflopen der Exercitien deden de Hee-
ren *Mr. C. P. Chastelein*, *Mr. M. G. D.*
Heldewier, en *P. Vreede*, als Gecommitteerden
tot het inleveren der Requesten, het navol-
gend Verslag.

**ZEER WAERDIGE MEDELEDEN ONZER
WAPENOEFFENING!**

Toen wij U verslag deden van den uitslag van ons ge-
zamenlijk verzoek, om een Vrij-Corps te mogen op-
richten; en de Provisioneele Resolutie op het zelve, bij
hun Ed. Groot Achtb., Die van den Gerechten, op
den 22 May laestleden genomen, waerbij aan onze
Societijd onder anderen werd veroorloofd zich in den
Wapenhandel te mogen oeffenen, zagen wij ons ver-
der uwentwege gelaft, om te trachten die zaak tot eene
snaele afkomst te brengen.

A 2

Van

Van dezen nieuwen last hebben wij ons zedert met alle vlijt gekweeten. En om zulks met de meeste hoop van succes te doen, hebben wij aenvangelijk getracht den grond der onstaene verwijderingen te vernietigen; en ten dien einde den Edelen Manh. Krijgs-raed aenbiedingen laeten doen, welke zoo 'er anderszints slechts eenige geneigdheid tot vereeniging, en daer door tot herstelling der goede harmonie in onze Vaderstad, hadde plaats gehad, nimmer zouden zijn afgewezen. Aenbiedingen, niets minder behelzende, dan dat wij (met voorbehouden is echter van uwe goedkeuring) ons *in Corps* zouden incorporeeren met het Lichaem der Edelen Manhafte Schutterij, door onze Societijt te onderwerpen aan de orders van den Heer Collonel, in der tijd, ofte van den genen, die over de geheele Schutterij zoude bevel voeren: En op welke hoofdvoorwaarde wij verzogten in nadere onderhandeling te koomen, om die overige ondergeschikte punten gezamenlijk te beraemen, welke alle verwarring, en gelegenheid tot verschillen, zouden afsnijden.

Dan de omstandigheden hebben in onze Vaderstad eenen zodanigen onnatuurlijken loop genomen, dat het heilzaamste zelfs, wat wij meenden voor de gemeene rust, en de belangen van Vrijheid, Stad en Vaderland te moeten voordragen, goenen ingang scheen te kunnen vinden. Zo dat wij thans ons gedrongen zien U te moeten verklaren, dat alle onze pogingen, om te voldoen aan uwe jongste begeerte, tot dus verre zonder vrugt geweest zijn.

Hoe zeer nu deze verklaring ons grieven moge, om het wezenlijke nut, dat aan het welgelukken derzelve verbonden was, het moet ten minsten U en ons tot een bijzonder genoeg verstrekken, zulke edelmoedige voorstellen gedaen te hebben, die buiten twiffel de goedkeuring verwerven zullen van alle onpartijdigen onder onze Stad en Landgenoten; terwijl de mislukking derzelve ons ten onregten zoude doen twiffelen, of de tijd, die gewoon is te zegepraelen, over alle verkeerdheid, zal ook in het einde onze regtmattige wenschen vervullen.

Jac zoo deze aenmerking immer de verwagting was van

van elk doorzichtigen. Zoo de zuiverheid onzer beginzelen, het nut dat wij bedoelen, en de onbetwistbare noodzaakelijkheid van het aenwezen eener Societijd als de onze, binnen Leydens muuren — in deszelfs tegenwoordige situatie — volgens alle gezonde uitzichten in het einde eens moesten boven drijven; en geheel uitwischen al dien laster, haet, en afguns, waer aen wij ons hebben zien bloed gesteld, door den invloed eener verdervende hand, die hier haere openbaere voorstanders heeft, of medehelpers aentreft, die zij, zonder dat zij het vermoeden verschalkt heeft, en ondanks veeler neigingen, haere onzalige belangen ziet behartigen — zoo kunnen en mogen wij U vleiën, dat 'er meer en meer grond komt om te hoopen, dat dit tijdstip met verhaeste schreden aennadert.

Niet alleen hebben wij in onze Persoonen, en buiten twiifel ook elk uwer, veelvuldige blijken ondervonden, dat de cordaetsten, de vrijheidminnenden onder onze waerdige Stadgenooten, ons meer en meer beginnen regt te doen, en te herkomen van hunne afkeerigheid tegen het bestaen van onze Societijt, waerin zij zien voorbedagtelijk te zijn misleid geworden: zoo dat wij zeggen mogen, dat de haet, welke nog tegen onze Societijt plaats heeft, *alleen* berust, bij dien veragten hoop van kwalijk gezinden, wier haet ons eene eer is, en wier lof of goedspraek wij nimmer tot eenigen prijs moeten begeeren. — Terwijl zoo 'er buiten dezen nog eenige mogten gevonden worden, die ons tot heden hunne volmondige goedkeuring niet geeven kunnen, zulks alleen zal plaats hebben, bij eenige welmeenenden, maer min doorzichtigen — die wij, althans wij mogen dit met grond hoopen, door de aenhoudenheid van ons rustig gedrag eerlang zullen overtuigen, en mede tot goedspraek onzer daeden en oogmerken overhaelen.

Maer ten andren moet het ons niet weinig vergenoeging verschaffen, en ons vertrouwen in dit opzicht doen aanwakkeren, daer onze brave Burgervadren, de geheele Groot Achtb. groote Vroedschap deezer Stad, zich tot een onderzoek hebbende verleedigd, van de *verantwoording des Ed. Manhafte Krijgsraeds*, wegens

het voorgevallene bij ons verzoek tot het oprichten van een Vrij-Corps, dat wij zien, dat in oerzelver beredeneerde Resolutie, het gevolg van dit onderzoek, geen woord gevonden word, het welk ons zoude konnen doen vreezen, met ons gedrag, derzelver ongenoegen en afkeuring te hebben verworven.

Let, het welk niet nalaet ons eene aengenaeme bevinding te zijn, hoe zeer zulks ook bij-ons moge verwagt weezen, aengezien de overtuiging die wij hebben, van bij dat verzoek en in den loop van het zelve, niet anders gehandeld te hebben, dan zoo als het betaemd en de pligt is, van rustige Burgers, die eerbied hebben voor hunne wettige Regeerders, en die hun Vaderland en vaak besprongen Vrijheid tederlijk beminnen. Terwijl deeze bevinding voorzeker, ons, bij onze brave Medeburgeren, niet weinig ten goede zal mede werken, en de goedspraek derzelven, en hunne achting voor onze Societijt, en edele oeffeningen, doen toeneemen.

In weerwil van alle deeze gunstige omstandigheden echter, zoude het onzes bedunkens zeer ontijdig zijn, in dit netelig oogenblik, onze brave Burgervaderen met onze verzoeken lastig te vallen, om hunne deliberatien te willen verhaesten op het sujet van onze Societijt.

Wij moeten ons zelven altijd gelijk blijven. En onze agtingwaardige Overheden en brave Medeburgeren moeten ten allen tijde ons blijven het regt doen, dat wij ons gedragen als Ingezetenen, die de bescheidenheid nooit uit het oog verliezen, en de goede orde beminnen.

En zeker; volgens de Vrijheid die wij natuurlijk hebben als Ingezetenen van eenen Vrijen Burgerstaat; en welke voor ons noch nader bekrachtigd is, door een openbaer verlof van onze Wettige Regeering, om naemenlijk ons te mogen oeffenen in den Wapenhandel; konnen wij, tot dit oogmerk, veréénigd in eene Societijt, reeds zeer veel nut toebrengen aen onze Vaderstad.

Dat wij ons toeleggen, om onder ons den Wapenhandel tot de meeste volkomenheid te brengen! zoo zal onze geheele Stads Schutterij een volstrekt voordeel trekken van onze Wapenoeffening. Onze Societijt zal daertoe even als in het Nabuurig Utrecht, de lust

lust doen levendig blijven, en elk Schutter, die medelid is, of in het vervolg worden zal, van onze Sociëit, zal 'er beter door geoëffend raeken.

Dat ons voorbeeld gevolgd worde, door elk eerlijk Man, die zijn Vrijheid en Vaderland lief heeft! dat hij, dat elk, genoegzaam zonder uitzondering, zich bekwaem maeke in den Wapenhandel, niet slechts door het kennen van het Manuael, maer bijzonder der Massen met Gelederen, waertoe onvermijdelijk eene verëeniging van Persoonen noodzaekelijk is!

Zoo zullen onze Wettige Regeerders, wanneer eens de nood mogt aen den man koomen, onder hunne Ingezetenen, geene zodanigen vinden, die in weerwil hunner goede geneigdheid, echter, in het oogenblik van gevaer, om hunne onbekwaamheid, en de daeruit voortvloeiende verwarring, zullen moeten worden heen gezonden. Maer integendeel zal elk kunnen deel verwerven, aen den nimmer stervenden roem onzer brave Voorvaderen, die met gesloten Gelederen, van binnen de miltzucht konden beteugelen, en ter zelfder tijd eenen krijgskundigen en magtigen Vijand van Stads Wallen afweeren. Door welke heldendaeden zij ons het genot onzer dierbaere Vrijheid verwierven. welke onbevlekt aen onze nakomelingen natelaeten en te verzekeren, onze nagedagtenis dezelfde dankbaere hoogachting der volgende geslagten zal doen aenkleven, als wij gevoelen, bij het herdenken aen onze deugdzame Voorvaderen.

Dat wij dan, waerdige Medeleden! voortvaeren; met den zelfden ijver als ons tot heden bezielt heeft! Dat wij onvermoeid trachten, om den Wapenhandel onder ons tot volmaektheid te brengen! En inmiddels zodanige inwendige schikkingen beraemen, als dienen kunnen om onze Sociëit luister bij te zetten; alles tot bereiking van onze eerste en hoofdbedoeling, DE ALGEMEENHEID EN DEN BLOEI VAN DEN BURGER WAPENHANDEL!

(Was geteekend)

C. P. CHASTELEIN.

M. G. D. HELDEWIER.

P. VREEDE.

A 4

De

De Heeren Gecommitteerden voor hun Verslag bedankt zijnde, werd in beraed genomen, om hangende de verdere deliberatien van Hun Ed. Groot Achtbaeren, over ons verzoek om een Vrij-Corps op te richten, intusschen eenige schikkingen te maeken, overéenkommende met den aert van onze tegenwoordige situatie, als mede eenige Wetten provisioneel vaststellen; en werd dien volgende besloten, vooreerst, om een Titul en Spreuk voor de Societijt te bepaelen, en daer toe deezen verkoren: *Societijt van Wapenhandel, opgericht binnen Leyden, ten Spreuke voerende: door Vrijheidsliefde vereenigd.*

Vervolgens in aenmerking genomen zijnde, dat in weérwil van elks erkende verpligting om zich tot den Wapenhandel te bekwaemen, echter eenigen gevonden worden, wier gelegenheid zulks om verscheide oorzaken niet toelaet, en die des niettegenstaende gretig verlangen, om op eene Edelmoedige wijze, het hunne toetebrenge, om ten minste deeze alzints nuttige en heilzaame verrichting te helpen bevorderen en kragtdadig te ondersteunen, zo is besloten om zodanigen de geschikste gelegenheid aen de hand te geeven, ter voldoening hunner Vaderland en Vrijheidlievende oogmerken en beginzelen, door hun het Lidmaetschap der Societijt openstellen; en de zulken als Leden aenteneemen, onder den Titul van *Honoraire Leden.*

Men besloot wijders om het Verslag van Gecommitteerden, en de genomen besluiten, als met elkander voegzaam één geheel uitmaekende, door openbaeren druk algemeen bekend te maeken; en elk het zij als *Exerceerend*, het zij als *Honoraire Lid* uittenodigen om met de Societijt mede te werken ter bevordering van den algemeenen Burger Wapenhandel, naer dat elks bijzondere omstandigheden zulks zullen veroorloven; zijne overtuiging nopens het nut derzeiven medebrenge, of zijne cordaetheit, om zich met ons als openbaere Voorstanders derzeiven te vertoonen, zal toelaten. En werden eindelijk de navolgende Provisioneele Wetten vast gesteld, en besloten dezelve met het bovenstaende in druk uitgegeven, tot elks nader bericht!

P R O.

PROVISIONEELE WETTEN.

VOOR DE EXERCEERENDE LEDEN.

Art. 1.

Elk, onteeven van wat staet of beroep, hij zij Schutter of niet, mits van een behoorlijk gedrag zal kunnen Lid worden van deeze Societijt; Edoch zal hij te vooren, bij de commissie van Officieren, aen welken de directie der Societijt is opgedragen, moeten worden voorgesteld, en zijn goedgekeurd.

2.

Een Exerceerend Lid zal tot goedmaeking der kosten aen de Cassa betaalen wekelijks 3 stuivers, doch Onder-Officier zijnde 6 stuivers, en Officier zijnde 9 stuivers.

3.

Uit deeze Cassa zullen allen gewoone uitgaven; het Kruid bij de vuuringen, en wat dies meer zij, moeten betaeld worden; zonder verder bezwaer der Leden.

4.

Elk zal eene volle Wapenrusting van de Societijt bekomen, en daer voor aen den Thesaurier betalen, den in Koops prijs. 't Zal echter vrijstaen voor die geenen, die zulks zullen verkiezen, om dezelve te voldoen bij wekelijksche Contributie van 3 stuivers. En zal deeze Contributie aenhouden 3 agtereenvolgende Jaeren, waer nae zij alleen zullen verplicht zijn, tot de gewoone Contributie in Art. 2. gemeld.

5.

Iemand 3 agtereéenvolgende Jaeren Lid geweest zijnde der Sociëteit, en daer nae verkiezende dezelve te verlaeten, zal vermogten, zijn Wapenrusting aen de Sociëteit weder te geeven, en voor dezelve, uit de Cassa te rug ontvangen si 1900 1/2; welverstaende, dat zij gaef zij; anders nae af trek van zoo veel als de herstelling der defecten zal belopen.

6.

De gewoone Exersitietijd van de Sociëteit zal in deezee voege bepaeld zijn:

Gedurende de Maenden April, Maij, Junij, Julij, Augustus en September, alle 8 dagen ééns, des donderdags namiddags ten 5 uuren, op zodanige plaets als men onderling zal bepaelen.

Gedurende de overige Maenden zal men ééns ter Maend, en wel de laetste Donderdag in ieder Maend eene algemeene Exerctie houden.

7.

Bij iedere bijéénkomst tot Exerctie, zal men beginnen met een Wapenschouw, en zullen de defecten aen eenige Wapenrusting bevonden, vóór rekening van den houder daadelijk hersteld worden.

8.

Ieder der Exerceerende Leden zal op de bepaelde plaets en tijd zich bij de Sociëteit moeten laeten vinden, behoorlijk in de vastgestelde Wapenrusting; en gedurende de Exerctien stiptelijk het Comando respectceeren, met vermijding van alles, wat de goede orde en éénsgezindheid zoude kunnen verbreeken. Buiten Comando zijnde, zal er een volkomen gelijkheid plaets hebben tusschen alle de Leden.

9.

Alle de Leden zullen verkiesbaar zijn tot Officieren en

en Onder-Officieren; en zal deeze verkiezing geschieden met besloten briefjes, bij meerderheid van stemmen, door alle de aanwezende Leden,

10.

De Officieren bij eene Compagnie zullen zijn vier: te weten: één Capitein, één Capitein Luitenant, één Luitenant en één Vaendrig. En vier Onder-Officieren; te weten: twee Serganten en twee Corporaels.

Alle deezen zullen voor den tijd van twee agteréénvolgende Jaeren verkozen worden, en daer nae tot den rang van Schutter wederkeeren, ten zij, zij op nieuw, in voege als in Art. 9, is bepaald, mogten verkozen worden.

11.

De directie der Societijt zal berusten bij de daer toe Ge-committeerde Officieren en Onder-Officieren. En zal deeze Commissie ééns ter week, gedurende de Maenden April tot September ingesloten, moeten vergaderen, op een vast uur en plaets, om de belangen der Societijt te behartigen.

12.

Elk Lid zal toegang hebben tot deeze Vergadering, om 'er alle zodanige voorstellen te doen, als hij, zoo voor zich zelven, als ten nutte der Societijt zal vermeenen te behooren.

13.

Eén der Leden zal tot Secretaris, en één ander tot Thesaurier verkozen worden. Zij zullen beiden Zitting en Stem hebben in de Commissie van directie.

14.

Eéns in het Jaer, en wel in de Maend October zal de staet der Casu van de Societijt door den Thesaurier, aan allen den Leden worden opengelegd.

De balance goedgekeurd wordende zal door twee Onder-Offi-

Officieren, geene Gecommitteerden tot de directie zijnde, en door twee Leden geteekend worden.

15.

De directie zal vermogen op deezze rekening in uitgave te brengen de Kamerhuur door dezelve gebruikt wordende; doch geene verteeringsen hoe genaamd.

16.

Geene Wetten of Besluiten zullen eenen verbindenden kracht hebben, ten zij dezelve door alle aenweezende Leden, bij eene meerderheid van stemmen, zijn vastgesteld,

17.

Men zal ter betere onderhouding der Wetten, enige boeten, mede op gelijke wijze, vast stellen; en van deezze niemand verschoond worden, dan uit hoofde van ziekte, of uit de Stad zijnde. Ook zullen die geenen onder de Leden, die Schutters zijn, van deezze boeten ontheven wezen, wanneer zij, ten tijde der verkeurte, als Schutters verpligte diensten doen.

18.

Alle reeds vastgestelde Wetten en Besluiten blijven in volle kracht, voor zoo verre zij door bovenstaende Artikels niet worden veranderd of vernietigd; desgelijken ook de boeten.

VOOR DE HONORAIRE LEDEN.

Art. 1.

Lieden van een behoorlijk gedrag, van allerlije rang en jaeren, zullen tot het Honorair Lidmaetschap dezer Societijt bevoegd zijn. En zal, nae dat zij, hunne genogdheid hier toe aan één der Heeren Officieren of Onder-

der. Officiëren zullen hebben de kennen gegeven, aen hun door den Secretaris, de Naamlijst der Honoraire Leden, ter onderteekening worden ter hand gesteld.

2.

Zij zullen op quitantie van den Thesaurier betalen f 10 : 10 : —

3.

Niemand is echter verbonden langer dan één Jaer, zullende hij, nae het uiteinde van het zelve, en verkiezende voor het volgend Jaer Lid te blijven, den Naamlijst der Honoraire Leden weder onderteekenen, als in Art. 1. is gemeld, en als dan weder gehouden zijn tot de Contributie van f 10 : 10 : — in voege als in Art. 2. is bepaeld geworden.

4.

Het Jaer van de Societijt word gerekend, van het einde der eene Zomer-Exercitie, tot aen het einde der volgende; en dus van ulto. Septemb. tot ulto. Septemb.

5.

De Honoraire Leden zullen in de Vergaderingen der directie, het zij mondeling het zij in geschriften, alle zodanige voorstellen mogen doen, als zij ten meesten nutte der Societijt zullen oorbaar vinden.

6.

Zij zullen hij alle bijeenkomsten mogen tegenwoordig zijn; het zij dezelve gehouden worden, om te exerceren; ofte om eenige Wetten of Besluiten te maeken; ofte tot het doen der groote rekening; ofte om eenige andere reden, hoe genaemd. En in alle deeze bijeenkomsten stem hebben.

7.

Indien een Honorair Lid mogt verkiezen, een Wapenrusting te hebben van de Societijt, zal hem dezelve gegeven worden; en hij verplicht zijn daer voor aen den Taesaurier te betaalen den inkoopsprijs.

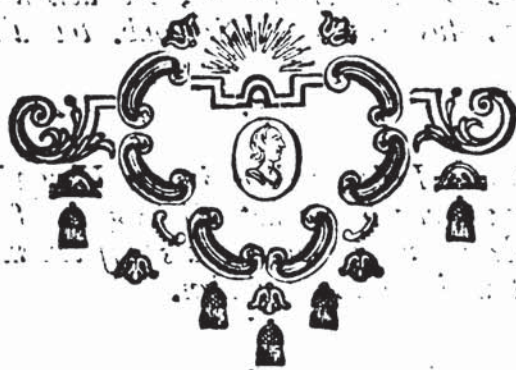
Ook zal het hem vrijstaen, daertoe lust hebbende, nu en dan, mede te exerceeren; mits genoegzaam bekwaem zijnde in den Wapenhandel, en zich volkomen onderwerpende aen alles, waer toe een Exerceerend Lid, geduurende de Exerctie, verplicht is.

In onze Vergadering den
11. December 1783.

Op last der Societijt.

PIETER VREEDE,

Secretaris.

T E L E Y D E N,
BY CORNELIS HEYLIGERT.

1783.
